

Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG)

Årsrapport 2004

Innhold i årsrapporten

- Del I: Innledning v/leder i FUG: Loveleen Rihel Brenna
”Refleksjoner over FUGs virksomhet i 2004”
- Del II: FUGs virksomhet i 2004, inkludert sluttrapporter fra prosjektene: *Elektronisk ForeldreNETTverk* (vedlegg 1) og *Minoritetspråklige foreldre som ressurs i barns læring* (vedlegg 2).
- Del III: En kort redegjørelse for bruken av tildelte midler og en oversikt som viser noen av aktivitetene i FUG.

I Innledning v/leder i FUG, Loveleen Rihel Brenna

Et tilbakeblikk og noen tanker om FUGs virksomhet i 2004

I januar 2004 ble det oppnevnt et nytt utvalg i Foreldreutvalget for grunnskolen, for en fire-års periode. Dette var det første året for dette utvalget. De aller fleste av oss hadde ingen eller liten erfaring med FUG. Det var kun ett av medlemmene som hadde sittet en periode i det forrige utvalget. Det vil si at åtte av ni medlemmer hadde mye nytt å sette seg inn i når det gjelder hjem-skole-samarbeid, det å jobbe med høringer, delta på diverse møter på lokalt, kommunalt og nasjonalt nivå, møte media og ha innblikk i skolepolitikk fra et foreldreperspektiv.

Utvalgets 9 medlemmer kommer fra ulike fylker i landet. Vi har en mangfoldig bakgrunn ut i fra våre livserfaringer, kunnskaper, yrkeserfaring, utdanning, foreldreerfaringer, verdiplattform og, ikke minst, vårt engasjement i ulike samfunnsproblemer. Med andre ord, det er 9 foreldre som utgjør et mangfold og en styrke som tydelig kom til syne i 2004. I løpet av 6 utvalgsmøter og jevnlig kontakt via intranettet, har vi i utvalget stått tett sammen om de aller fleste sakene og utfordringene vi har møtt i 2004.

2004 - et år som en duggråpe på et lotusblad

Vi hadde følgende punkter som vårt hovedfokus på vårt første møte:

- etablere tillitsfulle forhold mellom hjem og skole
- tydeliggjøre hvorfor det er viktig med hjem-skole-samarbeid
- synliggjøre foreldreressursen og foreldrestemmen
- utvikling av sosial kompetanse og synliggjøring av foreldre som ressurs i barns læring

Men det tok ikke lang tid før vi havnet i en situasjon hvor det ble vanskelig å sette fokus på ovennevnte satsningsområder. Allerede etter vårt første møte i utvalget, begynte vi å få signaler om at det ville komme endringer i foreldreorganisasjonen i Norge. I utgangspunktet ønsket vi å følge satsningen fra det forrige utvalget om å etablere flere kommunale utvalg.

Men da stortingsmelding nr 30, *Kultur for læring*, ble offentliggjort, måtte vi for en kortere periode legge alle satsningene tilside og føre en kamp for å bevare foreldreorganiseringen på lokalt og nasjonalt nivå.

Vi visste ikke om FUG og foreldreorganiseringen på skolenivå ville bestå, eller om det ville bli fjernet fra opplæringsloven. Vi var usikre på hvordan det ville bli med hjem-skole-samarbeid dersom det ble opp til hver enkelt skole å finne ut hvordan samarbeidet skulle være. Alle snakket om at hjem-skole-samarbeid var viktig, men hvilken form det skulle ha, hvor stor medvirkning og medansvar foreldre skulle ha, var det uenighet om.

Proessen vi gikk inn i, var vanskelig, og vi beveget oss på ukjent mark alle sammen. Ikke minst fordi de aller fleste i utvalget ennå ikke hadde fått tid til å sette seg inn i hva FUG egentlig var. Få av medlemmene hadde kjennskap til det politiske miljøet, og arbeidet med å bevare foreldreorganiseringen i opplæringsloven krevde mye arbeid. FUG ble som en duggdråpe på et lotusblad, vi visste ingenting om vår fremtid.

I juni fikk vi innstillingen fra Stortinget hvor det står at vi har beholdt foreldreorganiseringen slik som den er lovfestet i opplæringsloven i dag. Det skal utarbeides en mer demokratisk oppnevningemetode for neste utvalg. Det ble også gjort en endring i læringsplakaten, hvor punkt 10 ble delt i to og endret fra:

10. *legge til rette for at foresatte og lokalmiljøet blir involvert i opplæringen på en meningsfull måte*

til:

10. *legge til rette for samarbeid med hjemmet og sikre foreldres/foresattes medansvar i skolen*

11. *legge til rette for at lokalmiljøet blir involvert i opplæringen på en meningsfull måte*

Denne endringen var etter FUGs ønske.

Men denne prosessen ble også en meget fruktbar reise for oss i FUG. Vi ble tvunget til å sette oss inn i FUGs virksomhet, foreldreorganiseringen i Norge, foreldrenes rolle i barns læring og foreldrenes rettigheter og mandat. Samtidig fikk vi tett kontakt med kommunale foreldreutvalg, flere FAUer på ulike skoler, enkeltforeldre og foreldrekontakter. Det ble vekket et engasjement som knyttet FUG nærmere foreldre på den enkelte skole. Besøkstallet på www.fug.no og www.foreldrenettet.no økte dramatisk, og FUG var ukentlig i media. Kontakten mellom kommunale foreldreutvalg, FAUer og FUG har økt i løpet av det året som har gått.

Sekretariatets kunnskap, stå-på-vilje og ikke minst lojalitet til utvalgets prioriteringer, har vært avgjørende for at vi har klart oss igjennom utfordringene 2004 bar med seg. De ansatte i sekretariatet har stilt opp for oss til alle døgnets tider, gjennom hele året.

Andre aktiviteter i FUG

Prosjektet, *Minoritetsforeldre – en ressurs i barns læring*, ble avsluttet i desember. Den årlige konferansen med KFUene ble holdt i oktober (over 50 kommuner var representert). Hele utvalget med sekretariatet var på nordisk konferanse i Borgå i Finland i september der temaet var *Livsstil og helse for barn og foreldre i grunnskolen*.

FUG stod for utvikling av materiell til Grunnskolens uke – tema var hjem@skole, bruk av digitale verktøy i samarbeidet mellom hjem og skole. Det er drevet mye informasjonsarbeid i

forbindelse med stortingsmelding nr 30 *Kultur for læring*, nasjonale prøver, basisgrupper, mobbing og andre spørsmål foreldre har i forhold til skolen og deres barn.

Det har blitt produsert en rekke informasjonsmateriell og veiledningsbrosjyrer, det ble holdt en rekke foredrag på skoler rundt omkring i landet, mange artikler og kronikker ble skrevet i aviser og tidsskrifter, nyheter er lagt ut jevnlig på FUGs nettsider. Det er utarbeidet høringer, og andre henvendelser fra UFD er fulgt opp. FUG har deltatt på en rekke konferanser og i referansegrupper m.m

Øvrige aktiviteter er nærmere beskrevet i del II i årsrapporten.

Konklusjon

Konklusjonen vår er at tross et år fylt av mange utfordringer og et utvalg som hadde liten eller ingen kjennskap til FUG når det ble oppnevnt, har vi klart å få til en god del. Året 2004 handlet om å leve eller ikke leve, men FUG har klart å sette fokus på hjem-skole-samarbeid og gjort både foreldre og skoleledere mer bevisst på foreldre som ressurs i barns læring. Dersom intensjonen med kap. 11 i stortingsmelding nr. 30 *Kultur for læring* var å øke foreldreengasjementet, har vi absolutt oppnådd det uten å ta fra foreldre deres lovfestede rettigheter for samarbeid.

2004 ble et år hvor FUG klarte å synliggjøre foreldreressursen og foreldrestemmen og fikk også satt hjem-skole-samarbeid og FUG på kartet.

Loveleen Rihel Brenna
Leder Foreldreutvalget for grunnskolen

II FUGs VIRKSOMHET 2004

Disposisjon for del II av årsrapporten

Årsrapporten er disponert i samsvar med retningslinjene som gis i Tildelingsbrevet for 2004 og FUGs virksomhetsplan for 2004.

I tildelingsbrevet for 2004 bes FUG om å beskrive virksomheten for 2004 i årsrapporten og redegjøre for de resultater som er oppnådd i forhold til de resultatmålene som er gitt i tildelingsbrevet. FUG bes også om å redegjøre for hvordan informasjonsrollen er gjennomført.

I tildelingsbrevet for 2004 sies følgende om generelle oppgaver og resultatkrav:

Generelle oppgaver

- Medvirke til et godt samarbeid mellom hjem og skole
- Bidra til å få alle foreldre med i samarbeidet
- Ta hånd om interessene til foreldrene og deres foresatte i samarbeid med skolene
- Medvirke til at kvaliteten på arbeidet i grunnskolen blir hevet.

Resultatkrav for 2004

- følge opp det nasjonale systemet for kvalitetsvurdering av norsk grunnopplæring med særlig vekt på foreldrenes rolle
- skolere "Foreldrenes arbeidsutvalg" (FAU) for å styrke foreldrenes rolle i læringsarbeidet
- følge opp tiltak i strategiplan for språklige minoriteter i samarbeid med Læringscenter/Utdanningsdirektorat og NAFO
- videreføre prosjektet *Elektronisk ForeldreNETTverk* som ble igangsatt høsten 2001, jf. tildelingsbrev 29.05.01
- videreføre prosjekt *Minoritetsspråklige foreldre*.

Når det gjelder oppfølging av de tre siste punktene viser vi til de vedlagte projektrapportene.

FUGs virksomhetsplan for 2004 - prioriterte arbeidsområder

Prioriteringene bygger på oppdraget gitt i tildelingsbrevet, tidligere satsning i FUG og nåværende utvalgs analyse og forståelse av FUGs mandat og hvilke utfordringer som er innenfor hjem-skole-samarbeid:

- Bidra til et godt samarbeid mellom hjem og skole på alle nivåer i skolesystemet
- Oppvekst- og læringsmiljø
- Påvirke styrende organer
- Drive utadrettet virksomhet
- Foreldre som ressurs i barnas læring
- Internasjonalt arbeid

Å bidra til et godt hjem-skole-samarbeid og satsingen på oppvekst- og læringsmiljøet i skolen er overordnede mål som gjennomsyrrer alle mål og tiltak i FUGs arbeid. For eksempel når det gjelder FUGs innsats i arbeidet mot mobbing, er samarbeidet mellom hjem og skole om et trygt læringsmiljø, en sentral faktor. Når det gjelder FUGs oppfølging av strategiplanen *Gi*

rom for lesing, er bedring av hjem-skole-samarbeid et ledd i å øke elevenes leselyst og leseferdigheter.

1. Bidra til et godt samarbeid mellom hjem og skole på alle nivåer i skolesystemet

STYRKING AV HJEM-SKOLE-SAMARBEIDET PÅ KOMMUNALT NIVÅ

FUG ser på foreldreutvalg på kommunalt nivå (KFU) som et viktig organ som kan fremme og ivareta foreldresynspunkter overfor skoleadministrasjonen og de politiske beslutningsorgan i kommunen. Både Kvalitetsutvalget (NOU 2003:16) og Rogalandsforskning (Saman for skulen, Rapport RF – 2003/149) anbefaler kommuner å opprette KFU. *”Eit lovpålagt KFU vil gje foreldra ein reell arena å henvende seg til skulen gjennom. Dei ville få, ikkje berre retten til, men og verktøyet for heim-skule-samarbeid inn mot kommunesektoren.”* (Saman for skulen)

Seminar 15. mai om stortingsmelding nr. 30

I forbindelse med stortingsmelding nr. 30 Kultur for skolen og forslagene i meldingen om omorganisering av hjem-skole-samarbeidet, ble kommunale foreldreutvalg over hele landet mobilisert til å bidra til å informere om dette i sine kommuner.

Det ble også avholdt et seminar i Oslo den 15. mai for KFU-ledere. Til tross for kort varsel, samlet seminaret 34 KFU-representanter fra hele landet. De representerte til sammen 580 FAUer og mange tusen foreldre. Tema for seminaret var forslagene i stortingsmeldingen om å nedlegge rådsorganene i skolen, og de konsekvenser det kan få for samarbeidet mellom hjem og skole dersom forslagene blir vedtatt i Stortinget. Seminaret munnet ut i en aksjonsplan der alle skulle bidra til å gjøre innholdet i stortingsmeldingen kjent i sitt nærmiljø. Det var stor enighet blant deltakerne på seminaret om at stortingsmelding nr. 30 representerer et brudd med en utvikling som har gått i samme retning og lagt mer og mer vekt på betydningen av foreldrenes medvirkning i skolen. Det har tatt mer enn 150 år å bygge opp strukturene for foreldremedvirkning opp i Norge, da bør det ikke være mulig å nedlegge disse i løpet av tre måneder.

Økningen av antall KFU går ikke så fort som ønskelig. Det har nå stabilisert seg på ca. 180 utvalg på landsbasis. Selv om det i løpet av de siste par årene er opprettet mange nye kommunale foreldreutvalg, er det også en del som er opphørt. Derfor blir ikke økningen totalt så stor. Svakheten ved et system som er basert på frivillighet og til dels ildsjeler, er at det lett kan falle sammen når de frivillige ildsjelene slutter.

Arbeidet i de kommunale foreldreutvalgene er også i høy grad avhengig av den enkelte kommunes holdning til foreldremedvirkning. Fordi utvalgene ikke er lovpålagt, er en avhengig av at både skoleadministrasjonen og skolepolitikere i kommunen ser nytten og verdien i et slikt foreldreorgan på kommunenivå. Der hvor de kommunale foreldreutvalgene gis gode arbeidsbetingelser, eget budsjett, sekretariatshjelp osv. fungerer de som en verdifull samarbeidspart og et nyttig korrektiv for kommunen.

Seminar 23. – 24. oktober

Det årlige KFU-seminaret ble avholdt i helgen 23. – 24. oktober. Tema for konferansen var: *”Fra reform til reform i skolen – hva innebærer reformene for oss foreldre og våre barn?”* Det var statsråden som holdt hovedforedraget der hun redegjorde for skolereformen *Kunnskapsløftet* og de viktigste konsekvensene av reformen for elever og foreldre.

KFU-seminaret er et ledd i å styrke KFU-representantenes kompetanse og bidra til at det dannes nettverk mellom tillitsvalgte foreldre på kommunenivå. FUG ser det som svært viktig å ha arenaer der foreldrerepresentanter samles, og anbefaler å videreføre KFU-seminarer.

Eget område for KFU på foreldrenettet.no

For å bedre kontakten mellom KFUene er det opprettet et eget område for KFU på foreldrenettet.no. Der er det en ”oppslagstavle” som alle kan bruke. Aktuelt KFU-materiell er lagt ut der, og der ligger også den fylkesvise oversikten over alle eksisterende KFU i landet med linker til hjemmesidene for dem som har det.

Informasjon til kommunale foreldreutvalg

FUG-INFO er et meldingsblad som utarbeides i sekretariatet og sendes til alle KFUene. I 2004 ble det sendt ut 2 nummer av FUG-INFO. Utvalget vektlegger informasjon om aktuelle skolepolitiske saker og FUGs satsningsområder.

Som en del av FUGs IKT-prosjekt er det lagt til rette for å sende ut elektroniske nyhetsbrev. FUGs mål er å nå flere grupper enn KFU med den elektroniske nyhetstjenesten. Det tas sikte på at nyhetsbrevet på sikt skal erstatte papirutgaven av FUG-INFO, men foreløpig er det fortsatt behov for papirutgaven.

STYRKING AV HJEM-SKOLE-SAMARBEIDET PÅ SKOLENIVÅ

FUG har som mål at alle foreldre skal oppleve at de er en ressurs for sine barn og for skolen. FUG henvender seg til foreldre med informasjon og verktøy gjennom FAU ved den enkelte skole. Dette samsvarer godt med resultatkravet i tildelingsbrevet der det heter at FUG skal skolere Foreldrerådenes arbeidsutvalg (FAU) for å styrke foreldrenes rolle i læringsarbeidet.

Skolestart 2004

FUG har både i 2003 og 2004 hatt en egen skolestartsatsing med utsending av aktuelt materiell til alle skoler ved skolestart. Målet med FUGs skolestartsatsning er å gi FAUene inspirasjon til å komme i gang med arbeidet, gi tips om gode samarbeidsrutiner og bidra til å gi elever og foreldre økt medvirkning og innflytelse. Sendingen til skolene inneholdt kontaktbok, meldingsbok, brev til FAUene om de viktigste endringene i den nye skolereformen og om hvordan komme i gang med arbeidet i FAU. Vedlagt sendingen var også materiell til Grunnskolens uke.

Kontaktbok

I 2003 ble kontaktboka sendt til alle førsteklassinger i landet. Tilbakemeldinger viste at på en del skoler ble ikke boka delt ut. Kontaktboka ble i 2004 derfor sendt i ett eks. til alle skoler, med tilbud om å få den gratis til alle 1. klassinger. Ca. ¼ av alle skoler benyttet seg av dette tilbudet.

Kontaktboka er et redskap i samarbeidet mellom hjem og skole om elevens utvikling og læring. Den skal være et verktøy for å styrke den jevne dialogen mellom hjem og skole og et hjelpemiddel for elev, lærer og foreldre til å samarbeide enda bedre.

Positiv støtte fra UFD

Statsråd Kristin Clemet skrev under følgebrevet som lå ved materiellpakken, sammen med FUG-leder Loveleen Rihel Brenna. FUG opplevde støtten fra UFD svært positivt. FUG er et rådgivende organ uten formell styringsmyndighet. Støtte fra UFD gir derfor tiltakene større legitimitet og tyngde.

Brev til FAU

Hilsen fra FUG-leder

Like etter oppnevning av nytt FUG, sendte FUG-leder et brev til alle FAU med presentasjon av seg selv og med invitasjon til samarbeid.

Informasjon om § 9 a samt brosjyre

I høst sendte FUG brev til alle FAU med informasjon om § 9 a i opplæringsloven som sikrer alle elever rett til et godt fysisk og psykososialt miljø på skolen. Brosjyren om § 9 a som Utdanningsdirektoratet har utarbeidet, lå ved brevet. FUG oppfordret FAU til å gjøre innholdet i brosjyren kjent for elever og foreldre, og til å gjøre skolemiljøet til en fast post på møtene i skolens rådsorganer.

Bruk av digitale verktøy i samarbeidet mellom hjem og skole

UFD ønsker at digital kompetanse skal inngå som en naturlig del av skolehverdagen og har laget en plan for hvordan dette skal gjennomføres. I Program for digital kompetanse 2004 – 2008 sies det bl.a. at IKT-baserte kommunikasjonsløsninger kan forenkle informasjonsformidling og kommunikasjon mellom hjem og skole og gi nye muligheter for informasjonsutveksling og dialog.

Grunnskolens uke

FUG fulgte opp dette gjennom å velge *IKT som verktøy i samarbeidet mellom hjem og skole* som tema for Grunnskolens uke. Det ble utarbeidet et eget hefte med eksempler og ideer på digitale dialoger mellom hjem og skole. Det var stor interesse for temaet, FUG fikk mange positive tilbakemeldinger. Men vi fikk også noen meldinger om at foreldre og skole ikke hadde mulighet for å delta på grunn av mangel både på teknisk utstyr og på kompetanse.

2. Oppvekst- og læringsmiljøet

Sentralt i FUGs tenkning er samarbeid om utvikling av sosial kompetanse og målsettingen om at alle elever skal oppleve mestring og utvikle et positivt selvbilde.

En viktig del av FUGs arbeid for å bedre oppvekst- og læringsmiljøet er gjort i forbindelse med oppfølgingen av Manifest mot mobbing. FUG har skrevet artikler i media, holdt mange foredrag, informert på nettsiden og gitt råd i mange enkeltsaker innenfor dette området. Et viktig fokus for FUG har også vært hvordan FAU kan bidra til at foreldre involveres sterkere i læringsmiljøarbeid på den enkelte skole.

FUG-leder har valgt å utvide mobbebegrepet til også å omfatte det krenkende møte, både mellom barn i skolen og mellom voksne og barn. Hun trekker også inn det flerkulturelle samfunn, en inkluderende skole med fokus på likheter i stedet for forskjeller, når hun skriver og snakker om læringsmiljøarbeid.

Samarbeid om oppfølging av mobbemanifestet

FUG samarbeider med Utdanningsdirektoratet, Barneombudet, Utdanningsforbundet og Kommunenes Sentralforbund om oppfølging av mobbemanifestet. Det er utarbeidet en felles rapport med tiltaksoversikt for alle manifestpartene. 23. september ble 2-årsmarkeringen for undertegningen av mobbemanifestet markert med en stor konferanse i Oslo. I løpet av disse to årene har FUG justert og målrettet sin aktivitet mot en mer helhetlig satsning på læringsmiljøet for å forebygge mobbing.

Foreløpig evaluering har vist at en stor del foreldre kjenner til satsningen, men at større grad av foreldreinvolvering i mobbesaker og læringsmiljøarbeid fortsatt blir en utfordring, både for utdanningsmyndighetene og for FUG.

Heftet *Stopp mobbing – gode råd til foreldre* er i manifestperioden distribuert i et antall av 120 000 eks.

3. Påvirke styrende organer

Å utvikle et godt hjem-skole-samarbeid er ikke FUGs oppgave alene. Vi er avhengig av at andre sentrale aktører i skolen ser verdien av et godt samarbeid. FUG har et godt samarbeid og jevnlig møter med KUF-komiteen på Stortinget, UFD, Utdanningsdirektoratet, Kommunenes sentralforbund og Utdanningsforbundet der man diskuterer skolepolitiske saker av felles interesse.

De siste par årene har det blitt satt stadig sterkere fokus på foreldrenes betydning for utvikling av læringsmiljø og læringsresultater. FUGs hovedoppgave er å peke på bl.a. forskning om hjemmenes betydning. FUG må fortsatt arbeide for at sentrale utdanningsmyndigheter fullt ut skal bidra til å endre skolens holdning til foreldre slik at samarbeidet og foreldre sees på som en ressurs for læring og utvikling.

Møter med KUF-komiteen og enkeltpolitikere

FUG har i løpet av 2003 hatt to offisielle møter med KUF-komiteen i Stortinget. Utgangspunkt for møtene har vært Stortingsmelding nr. 30 og St.prp. nr 1.

FUG inviterte KUF-komiteen til sine lokaler i Møllergata den 9. mars, og 12 medlemmer fra KUF-komiteen møtte opp til en uformell samtale med FUG-medlemmene.

I tillegg har det vært uformell kontakt mellom FUG og KUF-komiteens medlemmer. Det har vært og er viktig for FUG at sentrale politikere har kunnskap om hjemmenes betydning for elevenes læring og viktigheten av utvikling av samarbeidet mellom hjem og skole.

Møter med politisk ledelse i UFD

Det har vært seks møter mellom FUG og politisk ledelse i UFD i 2004. Møtene fant sted den 20. januar (statssekretær Helge Ole Bergesen (HOB) og FUG-leder)

13. februar (statsråd Kristin Clemet, statssekretær HOB, FUG-leder og nestleder)

19. februar (statssekretær HOB og hele utvalget)

22. april (statssekretær HOB og hele utvalget)

27. oktober (statssekretær HOB, Helge Lund fra Utdanningsdirektoratet og FUG-leder)

17. november (statsråd Kristin Clemet og hele utvalget)

Følgende temaer har vært drøftet:

- St. meld. nr. 30 Kultur for læring, spesielt organisering av samarbeidet mellom hjem og skole
- Foreldrenes rolle i barns læring
- Skolestart 2004
- FUGs økonomiske situasjon
- Skoleporten.no
- Prosjektet: Minoritetspråklige foreldre - en ressurs i barns læring
- Informasjonsmateriell om Kunnskapsløftet
- Arbeidet med nye læreplaner

Utvalget synes det er positivt med jevnlig møter med politisk ledelse, det er også nødvendig med løpende kontakt for å avklare og få felles forståelse av FUGs rolle og mandat.

Reformarbeidet i grunnopplæringen – representasjon fra FUG

FUG har vært representert i en nasjonal, rådgivende kontaktgruppe om reformarbeidet i grunnopplæringen der man diskuterer og gir råd om sentrale spørsmål i forbindelse med forberedelsene til og gjennomføringen av reformen.

Medlemmer i FUG har deltatt i ulike fagseminarer og temasamlinger i regi av UFD og Utdanningsdirektoratet, for eksempel om fag- og timefordeling, lærerutdanning og læringmiljø/problemadferd i skolen.

Etatsstyring

Det har vært avholdt ett etatsstyringsmøte i løpet av året (mars 2004).

Samarbeidsrutiner mellom FUG og UFD/Utdanningsdirektoratet

FUG ønsker i større grad enn det som er tilfelle i dag, å bli brukt som et rådgivende organ for departementet. Etter FUGs mening er det nødvendig at departementet legger til rette for et mer systematisk samarbeid i forarbeidet til sentrale endringer i skoleverket.

Etter etableringen av Utdanningsdirektoratet er det nødvendig å få på plass gode samarbeidsrutiner, avklare FUGs rolle i forhold til direktoratet og bestemme viktige områder for samarbeid. Det er allerede etablert gode samarbeidsformer når det gjelder oppfølging av Gi rom for lesing og Manifest mot mobbing.

HØRINGSARBEID

Høringsarbeidet er en viktig del av FUGs arbeid, både som rådgivende organ for UFD, og som en del av det skolepolitiske arbeidet.

FUG har i løpet av året levert høringsuttalelser til følgende saker:

- Regulering av timetallsøkning på grunnskolens småskoletrinn
- NOU 2003:30 Ny offentlighetslov
- NOU 2003:19 Makt og demokrati
- Forslag om endringer i forskrift om opptakskrav til grunnutdanningen ved universitet og høyskoler
- Endringer i opplæringsloven og friskoleloven

FUG opplever at høringsarbeidet ofte er komplisert fordi forslagene til lovendringer kommer stykkevis og delt, og det kan være vanskelig å se sammenhenger og langsiktige konsekvenser av lovendringene. Når høringsfristene er knappe, er det vanskelig å inkludere foreldrerepresentanter på skole- og kommunenivå i høringsarbeidet.

FUG synes det er viktig å innhente synspunkter fra foreldre på lokalnivået ut over den kontakten det enkelte FUG-medlem har i sin egen kommune. Utvalget har bestrebet seg på å gi sine synspunkter legitimitet ved å få innspill fra flest mulig foreldre. Når det er hørings saker av spesiell interesse for foreldre, informerer FUG om dette på nettsiden, legger ut lenker til høringsnotatene, og oppfordrer foreldre til å ta kontakt med kommunen sin og delta i høringsarbeidet. Erfaringer viser at kommunene sjelden inkluderer foreldre i høringsarbeidet.

FUGs høringsuttalelser legges fortløpende ut på nettet, på området: FUG mener.

Samarbeid med andre

FUG har nå etablert gode rutiner for samarbeid med Utdanningsdirektoratet, Kommunenes Sentralforbund (KS), Barneombudet, Utdanningsforbundet og elevorganisasjonen. Det er hovedsakelig FUG-leder og sekretariatsleder som følger opp dette samarbeidet.

Kontakt og samarbeid med organisasjoner og andre ivaretas gjennom FUGs deltakelse i ulike arbeids- og referansegrupper. En oversikt over grupper der medlemmer av utvalg og sekretariat deltar, følger nedenfor.

Gjennom dette samarbeidet tar FUG aktivt del i, og har innflytelse på, den sentrale skolepolitiske debatten. FUG opplever imidlertid at skolesystemet legger premissene, og at det i mange tilfeller er problematisk å få gehør for brukernes synspunkter.

Grupper/utvalg der FUG var representert i 2004

Gjennom sitt arbeid i disse gruppene, oppfylder FUG sin rolle som rådgivende organ, det gir FUG muligheter til å påvirke utvikling av skolen og gir god informasjon om nasjonale satsninger.

- Nasjonal, rådgivende kontaktgruppe om reformarbeidet i grunnopplæringen
- ”Stormøter” mellom Utdanningsdirektoratet og brukernes interesseorganisasjoner
- Referansegruppe for forskningsbasert evalueringsarbeid
- Skoleporten.no – referansegruppe
- Elevinspektørene/foreldreinspektørene – arbeidsgruppe
- Manifest mot mobbing – oppfølgingsgruppe
- Kommersiell press mot barn og unge - arbeidsgruppe
- Gi rom for lesing - referansegruppe
- Norsk konferanse om utdanning og læring (NKUL) - programkomité
- Holdningskampanje mot alkohol – referansegruppe
- Jury for valg av nye demonstrasjonsskoler for perioden 2004 - 2006
- Programme for International Student Assessment (PISA) og Civic Education Study (CIVIC) – referansegruppe
- Samarbeidsforum – Lillegården kompetansesenter
- Norsk Forum for Bedre Innemiljø for Barn - ressursgruppe
- Skoleeierprisen – medlem av juryen
- BarneVaktens fagråd
- Læreplangruppe for heimkunnskap

4. Drive utadrettet virksomhet

FUG har ingen egen medarbeider som har ansvar for informasjon og markedsføring. Utdanningsmyndighetene har høye forventninger til FUG når det gjelder informasjon til foreldre og kontakt med foreldre lokalt. Det er også tydelige forventninger fra foreldre til FUG om både tjenester, og til å formidle innspill og synspunkter fra foreldre til styrende myndigheter. Det er stort sprik mellom forventninger og den kapasitet FUG har til å drive denne type virksomhet.

FUG ønsker å satse offensivt på informasjon og markedsføring. Vi opplever imidlertid en begrensning på grunn av stramme økonomiske rammer og få medarbeidere i sekretariatet. FUGs legitimitet er bl.a. avhengig av at vi når ut, og at vi har kapasitet og systemer for en mye bedre dialog med foreldre enn det vi greier innenfor de rammer og den kompetanse vi har i dag.

Behov for egen informasjonsmedarbeider i FUG

Det er behov for å styrke informasjonsarbeidet i FUG. Redaksjonelle oppgaver bør samordnes og legges til en egen informasjonsmedarbeider, dette gjelder bl.a. redaktøransvar for FUGs nettsider og nettbaserte nyhetsbrev. Det er hensiktsmessig å samle redaktøransvar og utvikling av nettstedene og andre informasjonskanaler på én person.

FUG har i brev av 19.09.03 søkt UFD om midler til informasjonsmedarbeider for å ivareta bl.a. følgende oppgaver:

- Markedsføre og redigere FUGs nettsteder
- Opprettholde/forbedre mediekontakter
- Ha egen mediestrategi knyttet til enkelttiltak i FUGs virksomhet
- Gjøre FUG og FUGs virksomhet bedre kjent blant alle målgruppene
- Være profesjonell støtte for leder av FUG i forhold til media og annen utadrettet virksomhet
- Markedsføre og fornye materiell fra FUG

Søknaden har vært fulgt opp i møter mellom FUG og embetsverket, og mellom FUG og politisk ledelse.

Foreldrekontakten (Fk)

Foreldrekontakten er FUGs informasjonsblad og innholdet skal bl.a. gjenspeile FUGs oppgaver og satsingsområder. På grunn av FUGs stramme økonomiske rammer, har FUG vedtatt at opplaget skal gå ned fra 120 000 til 25 000. I 2004 ble det kun utarbeidet ett nummer, og det ble sendt i 7 eks. til hvert FAU.

FUG har ambisjoner om at Foreldrekontakten skal bidra til at FAU får god og relevant informasjon om skole, og foreldrenes betydning i barns læring. FUG har ingen systematiske tilbakemeldinger om hvorvidt målgruppen mottar bladet, eller i hvilken grad det blir lest og brukt. Vi mottar enkelthenvendelser om ønske om å få flere eks. av bladet, henvisninger til artikler m.m. Vi registrerer også en markert økning i antall bestillinger av materiell i dagene etter at Foreldrekontakten har kommet ut. Men FUG er helt avhengig av at skolen v/ rektor sørger for at Foreldrekontakten blir delt ut til FAUene. Vi vet at dette ikke blir fulgt opp ved alle skoler.

Adressebase til FAUene

De totale utgiftene for utarbeiding, trykking, pakking og porto for ett nummer av Fk beløper seg nå til ca. 250 000 kroner. Portotakstene øker jevnlig. Det er sterkt ønskelig at alle FAUer kan nås gjennom e-post. FUG har rettet henvendelser til utdanningsmyndighetene om opprettelse av en adressebase til alle landets FAUer. Utvalget er av den oppfatning at en slik base er helt nødvendig dersom FUG skal oppfylle målsettingen om å nå ut til alle foreldre.

Informasjons- og veiledningsmateriell til foreldre og skole

Nye hefter

Det er utarbeidet syv nye hefter i 2004:

- Medlem av driftsstyret

FUG har tidligere utgitt hefter om hva det innebærer å være foreldrekontakt, medlem av FAU og medlem av SU. Foreldre har etterlyst et tilsvarende hefte om hva det innebærer å være medlem av driftsstyret. Heftet bygger på erfaringer fra kommuner som har hatt driftsstyrer i noen år og sier noe om hva et driftsstyre er, hvem som er medlemmer, hvordan man oppnevnes og hvilke oppgaver og mandat et driftsstyre har.

- **Foreldre teller!**

Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) ønsker å være med og styrke realfagene. Vi ønsker at elevene skal få større interesse for og kunnskap i matematikk.

Utdannings- og forskningsdepartementet har utarbeidet en strategiplan, ”Realfag, naturligvis” (2002–2007). I heftet *Foreldre teller* setter FUG søkelyset på den rollen hjemmet og foreldrene har i forhold til barns læring generelt, og matematikk spesielt. Flere studier viser at foreldrenes holdning har mye å si for læringen til elevene. Når foreldre viser interesse og oppmuntrer barna, hjelper vi dem til god læring.

Heftet er utarbeidet av FUG og matematikk.org.

- **Gi rom for lesing - hjemme**

”Gi rom for lesing” er en nasjonal satsing for stimulering av leselyst og leseferdighet. Brosjyren ”Gi rom for lesing ... hjemme” er en oppfølging av ett av tiltakene i strategiplanen, og er utarbeidet i samarbeid mellom FUG, Lesesenteret og Utdanningsdirektoratet. Brosjyren inneholder ideer og råd til foreldre med barn på 1. og 2. trinn, og ble sendt ut gratis til alle foreldre med barn på disse to trinnene.

- **Serviceerklæring/informasjonsbrosjyre**

Dette er FUGs serviceerklæring og informasjonsbrosjyre. Den er på 6 sider og gir kort informasjon om hva og hvem FUG er, hva vi gjør og hvem som er målgruppen. Den er trykket i samme lay-out som øvrig FUG-materiell

- **Digital dialog mellom hjem og skole**

Bruk av digitale verktøy i samarbeidet mellom hjem og skole

UFD ønsker at digital kompetanse skal inngå som en naturlig del av skolehverdagen, og har laget en plan for hvordan dette skal gjennomføres. I Program for digital kompetanse 2004 – 2008 sies det bl.a. at IKT-baserte kommunikasjonsløsninger kan forenkle informasjonsformidling og kommunikasjon mellom hjem og skole og gi nye muligheter for informasjonsutveksling og dialog.

FUG fulgte opp dette gjennom å velge *IKT som verktøy i samarbeidet mellom hjem og skole* som tema for Grunnskolens uke og utarbeidet et eget hefte med eksempler og ideer på digitale dialoger mellom hjem og skole.

- **Gulahallangirji (Kontaktbok på samisk)**

Kontaktboka ble i 2004 oversatt till samisk og sendt til alle barn på 1. – 4. klasse som har nordsamisk som opplæringspråk (førstespråk og andrespråk).

- **Meldingsbok**

Meldingsboka ble laget i samme lay-out og format som Kontaktboka og ble sendt ut i ett eks. til alle skoler i forbindelse med skolestart.

Revisjon av hefter

Seks av FUGs informasjons- og veiledningshefter er revidert i 2004.

Etterspørselen etter FUGs materiell har vært stor. I 2004 ble det sendt ut til sammen 61 642 hefter til skolene.

Følge opp det nasjonale systemet for kvalitetsvurdering av norsk grunnpplæring med særlig vekt på foreldrenes rolle

FUG har fulgt opp det nasjonale vurderingssystemet gjennom en rekke informasjonstiltak der målet har vært å gi foreldrene kunnskap om hvordan de kan bruke informasjonen, og hvordan hjem og skole kan samarbeide om den kunnskapen vurderingssystemet gir. FUG har også vektlagt vurderingssystemet som et viktig ledd i utvikling av den enkelte skole.

FUG har:

- Deltatt i referansegruppe for skoleporten.no
- Vært bidragsyter i videreutvikling av kartleggingsverktøyet *Elevinspektørene* og utviklingen av "lærer- og foreldreinspektørene"
- Informert om skoleporten.no på nettet
- Informasjon om skoleporten.no og nasjonale prøver var ett av hovedtemaene på KFU-konferansen i oktober
- Informert om skoleporten.no i Foreldrekontakten
- Informert om skoleporten.no i heftet [hjem@skole](#) - digitale dialoger mellom hjem og skole som ble sendt gratis til alle grunnskoler (Grunnskolenes uke-materiell). FUG oppfordret foreldre til å bruke resultatene fra nasjonale prøver i utviklingssamtalen og i samarbeidet mellom hjem og skole

Prosjektet elektronisk foreldreNETTverk

Prosjektet ble avsluttet i desember 2004 og det vises til egen prosjektrapport (vedlegg 1).

FUGs NETTSIDER

FUG har to nettsider: www.foreldrenettet.no og www.fug.no som er utviklet gjennom prosjektet elektronisk foreldreNETTverk. Fug.no er en side med mye informasjon om FUG som organisasjon, mens foreldrenettet.no er en portal for alle foreldre med barn i grunnskolen. Foreldrenettet.no har egne undersider for foreldrekontakter, FAU, KFU, SU/driftsstyrer og KFU.

Noe av målsettingen med disse nettstedene var å rasjonalisere FUGs rådgivningstjeneste og direkte henvendelser fra enkeltforeldre. Nettstedene har bidradd til å gjøre FUGs arbeid og tjenester bedre kjent, men har stikk i strid med målsettingen ført til enda flere henvendelser.

Intranett

Som en del av FUGs IKT-prosjekt er det utviklet et intranett som er tilgjengelig for utvalg og sekretariat. Det brukes aktivt som en intern kommunikasjons- og diskusjonskanal, og målet er å forbedre og effektivisere arbeidet internt i FUG. På intranettet ligger også FUGs aktivitetskalender der både utvalg og sekretariat legger inn sine møter, reiser m.m.

FUG ønsker å satse enda sterkere på å videreutvikle nettsidene til å bli utvalgets primære informasjons- og kommunikasjonskanal. Det er en relativt tidkrevende oppgave for sekretariatet å vedlikeholde og oppdatere nettsidene, vi legger ut nyheter tre-fire ganger i uka.

KURS- OG FOREDRAGSVIRKSOMHET

FUG-medlemmer., og spesielt FUG-leder, har i løpet av året hatt en omfattende kurs- og foredragsvirksomhet på høyskoler, grunnskoler, kommuner og fylker over hele landet. Utvalg og sekretariat blir kontaktet av foreldre og ansatte på skole- og kommunenivå som ønsker ressurspersoner til å holde kurs og foredrag, delta i debatter, bistå ved etablering av

kommunale foreldreutvalg osv. Et problem for foreldre som ønsker slik bistand, er at de ofte ikke har ressurser til å dekke utgiftene selv.

Det er ikke mulig å imøtekomme alle ønsker om kurs- og foredragsvirksomhet. Det er sterkt ønskelig med mer ressurser til denne type virksomhet.

RÅDGIVNINGSVIRKSOMHET

FUG-medlemmene og sekretariatet har hele året en stor mengde henvendelser fra foreldre, ansatte i skoler og kommuner og andre. Henvendelsene på e-post er økende. Gjennom henvendelsene registrerer FUG at foreldre i økende grad blir mer bevisste på sin rolle som brukere av offentlige tjenester og rettigheter foreldre og elever har. Foreldre kjenner forvaltningen, og de ønsker å ha reell innflytelse og medvirkning i skolespørsmål.

De fleste telefonhenvendelser til sekretariatet i 2004 har blitt registrert, det samme gjelder henvendelser pr. mail og brev (se aktivitetsrapporten på side 17). E-post, brev og telefonhenvendelser som kommer direkte til FUG-medlemmene, er ikke med i registreringen.

PROFILERING AV FUG - KONTAKT MED MEDIENE

Medieoppslag og kontakt med mediene har vært økende. Det er spesielt FUG-leder som representerer FUG i mediene. Loveleen Rihel Brenna har deltatt i mange TV- og radioprogrammer i løpet av året, og hatt artikler, vært intervjuet og portrettert i de fleste store Oslo-avisene samt en rekke lokalaviser. Artikkene og intervjuene har dreid seg om bl.a. organisering av samarbeidet mellom hjem og skole, organisering av undervisningen etter oppheving av klassedelingstallet, foreldres rettigheter, skolestart, mobbing, foreldrebetaling, skoleanlegg, elevenes arbeidsmiljø (§ 9 a), skolebudsjett og kommuneøkonomi.

5. Foreldre som ressurs i barns læring

Dette har vært et viktig tema i FUG-leders foredrag og artikler i hele 2004.

FUG har også gitt ut flere hefter som følger opp dette temaet, både *Foreldre teller* og *Gi rom for lesing ... hjemme* er hefter som oppfordrer og oppmuntrer foreldre til å ta aktivt del i sine barns læring. Heftene er også oppfølging av nasjonale satsninger på henholdsvis lesing og matematikk.

I 2004 startet FUG arbeidet med et hefte om utviklingssamtalen – et hefte som har både foreldre og lærere som målgruppe.

6. Samarbeid mellom de nordiske foreldreorganisasjonene

NORDISK KOMITÉ

FUG har et godt samarbeid med de øvrige nordiske foreldreorganisasjonene gjennom Nordisk Komité som består av lederne for foreldreorganisasjonene i de nordiske landene. Det er vedtatt en økt satsning på dette samarbeidet gjennom hyppigere møter, økt medlemsavgift, eget sekretariat (ivaretas av Skole og Samfund i Danmark, finansieres av medlemslandene), og nordisk konferanse annethvert år. Nordisk komité vil også arbeide for å inkludere foreldrerepresentasjon fra Grønland og Færøyene i komitéen.

De nordiske foreldreorganisasjonene har opprettet kontakt og dialog med Nordisk Ministerråd.

FUG-leder har deltatt på flere konferanser i regi av Nordisk Ministerråd.

Organisasjonene Riksförbundet Hem och Skola (Sverige) og den finsk-finske foreldreorganisasjonene Soumen Vanhempainliitto har ikke deltatt aktivt i Nordisk Komité de siste par årene, men komitéen har hatt jevnlig kontakt med organisasjonene og informert dem om utviklingen av det nordiske samarbeidet.

Det har vært avholdt tre møter i Nordisk Komité i 2004 samt et seminar i Borgå i Finland 17. – 19. september. Tema for seminaret var : ”Livsstil og helse for barn og foreldre i grunnskolen”. Seminaret samlet ca. 50 deltakere fra Danmark, Island, Sverige, Norge og Finland.

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

FUG-sekretariatet er en så liten organisasjon at den kan unntas fra verneombudsordningen og erstattes av årlige kartleggingsmøter der vi etter skjema går systematisk igjennom relevante områder: organisatoriske forhold, miljø, inn klima og ergonomi.

Oppgavene i sekretariatet er omfattende. I forbindelse med etablering av nytt utvalg og usikkerhet om FUGs framtid, ble arbeidspresset ekstra stort. Fra oktober har det bare vært tre fast ansatte i sekretariatet. Alle opplever at arbeidspresset fører til stress og mye overtid, og oppleves til tider meget belastende.

Det er gjennomført medarbeidersamtaler i henhold til gjeldende retningslinjer.

Rømningsveier er gjennomgått. Etter to innbrudd er alarm (innbrudd og brann) installert, låsesystemet er oppgradert og dørkarmene er forsterket.

LIKESTILLING I VIRKSOMHETEN – HÅNDHEVING

Likestilling er godt ivaretatt i utvalget (4 menn og 5 kvinner). I sekretariatet er det bare kvinnelige arbeidstakere. I forbindelse med utlysning av ny rådgiverstilling høsten 2004, forsøkte man å finne en egnet mannlig kandidat.

GRØNN STAT

FUG arbeider systematisk med å integrere miljøhensyn i sin drift gjennom innkjøp av produkter med lang levetid gjennom firmaer med returordninger, kildesortering og bruk av makulaturpapir til kladd.

Arbeidsutvalget i FUG har gjennomført noen av sine møter som telefonmøter.

Når det gjelder forbruk av el-kraft er det vanskelig å redusere forbruket på grunn av gamle og til dels trekkfulle lokaler.

Prosjekter

- **IKT-prosjektet** (se vedlagte sluttrapport, vedlegg 1)
- **Minoritetsspråklige foreldre som ressurs i barnas læring** (se vedlagte sluttrapport, vedlegg 2)

ØKONOMI

Redegjøring I HOVEDTREKK for bruken av tildelte midler.

For øvrig vises det til økonomirapportering.

Disponibelt 2004:

kr. 5.661.000

Drift av kontoret:

46 % av FUGs budsjett er bundet opp til drift av kontoret, lønn, husleie, strøm, forbruksmateriell m.m. I tillegg ble det bevilget ekstra midler til husleie for deler av arealet.

Honorar til leder, nestleder og medlemmer av utvalget samt reiser og opphold i forbindelse med deltakelse i ulike grupper, høringsarbeid, foredragsvirksomhet, konferanser, utredninger m.m.: **kr. 570.000**.

Nær **kr. 500.000** ble brukt til avvikling av FUG-møter og møter i FUGs arbeidsutvalg.

Utarbeiding av div. informasjonsmateriell, trykking, pakking og utsending av informasjon til foreldre på lokalt nivå. Her inngår magasinet Foreldrekontakten, Grunnskolens uke med tema Digital dialog mellom hjem og skole, skolestartsatsing samt revisjon og opptrykk av tidligere utarbeidet veiledningsmateriell. Til sammen **kr. 1.120.000**. Portoutgifter på **kr. 315.000** for utsending av Foreldrekontakten nr. 2/2003 ble belastet regnskap for 2004.

To samlinger for tillitsvalgte foreldre (KFU) kostet ca. **kr. 250.000**.

Til internasjonalt arbeid (EPA og Nordisk Komité) brukte FUG **kr. 160.000** (+ andel av honorar til leder). FUG er ikke lenger medlem av den europeiske foreldreorganisasjonen (EPA).

FUGs prosjekter

IKT-prosjektet	Tildelt: kr. 550.000
Minoritetspråklige foreldre som ressurs i barnas læring	Tildelt: kr. 800.000
Minoritetspråklige foreldre – trukket tilbake for prosj.evaluering	Trukket kr. 100.000

Prosjektmidlene er brukt i sin helhet.

Inntjeningskrav

FUG oppnådde inntjeningskravet på **kr. 228.000** kroner for salg av materiell.

NOEN AV AKTIVITETENE I 2004 I TALL

FUG-møter – behandlede saker	6 møter – behandlet 46 saker (mange av sakene er gjennomløpende)
AU-møter – behandlede saker	8 møter - behandlet 92 saker
Grupper som FUG er med i	FUG-medlemmene deltok i 17 arbeidsgrupper
Høringsarbeid	Avgitt 5 høringsuttalelser
Rådgivningssamtaler	257 registrerte rådgivningssamtaler (Henvendelser til FUG-medlemmene er ikke tatt med, og mange av henvendelsene til sekretariatet er ikke nedtegnet)
Journalførte brev	855 journalførte brev (inkludert henvendelser på e-post)
Publikasjoner	21 publikasjoner totalt
Nye hefter	7 nye hefter
Diverse revisjoner av hefter	6 hefter
Salgsstatistikk	Sendt ut totalt 61642 enheter til skolene